

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
Factors Affecting the Success of Large Agricultural Policy Implementation
in Udon Thani Province

จිරนนร์ ภูคองคา¹, สุขุมวิทย์ ไสยโสภณ²

Chiranan Phukongka¹, Sukhumvit Saiyasopon²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2562

Email : 61121152103Chiranan@udru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและการพัฒนาการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกเกษตรแปลงใหญ่ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 308 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Master of Public Administration Formula Student Department of Public Administration, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 18 สิงหาคม 2563; แก้ไขบทความ: 28 กันยายน 2563; ตอรับการตีพิมพ์: 5 ตุลาคม 2563

Received: August 18, 2020; Revised: September 28, 2020; Accepted: October 5, 2020

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาจากตัวแปรปัจจัยพยากรณ์ ทั้ง 8 ตัวแปร มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก 2) ระดับความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีพบว่าจากตัวแปรปัจจัยพยากรณ์ ทั้ง 5 ตัวแปร ระดับความสำเร็จของการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานีในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ทางบวกกับระดับความสำเร็จของการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) แนวทางการส่งเสริมและการพัฒนาการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี มี 8 แนวทาง

คำสำคัญ : 1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ 2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ 3. นโยบายเกษตรแปลงใหญ่

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to study the factors that Effects on the implementation of large-scale agricultural policy in Udon Thani province, 2) to study the success level, the implementation of large-scale agricultural policy in Udon Thani province, 3) to study of factors affecting the success of the implementation of large-scale agricultural policy in Udon Thani province, 4) to find ways to promote and develop the implementation of large-scale agricultural policy To practice in the area of Udon Thani. The sample group was members of large agricultural plots. and related government officials of 308 people. Data were collected by questionnaires and interviews. The statistics utilized for processing data embraced frequency, percentage, means and standard deviations.

The results of the study showed that : 1. The study the factors that Effects on the implementation of large-scale agricultural policy in Udon Thani province Results from the 8 predictive affecting the implementation of large-scale agricultural policy in Udon Thani province, found that the level is high. 2) Study the success level, the implementation of large-scale agricultural policy in Udon Thani province, found that from the 5 predictive variables of the level of success of the implementation of large-scale agricultural policy in Udon Thani province, found that it was at the high

level. 3) Study of factors affecting the success of the implementation of large-scale agricultural policy in Udon Thani province It was found that the factors affecting the success of the implementation of large-scale agricultural policy in Udon Thani province in general were in a moderate relationship Positive with the level of success of implementing large-scale agricultural policy in Udon Thani With statistical significance at the level of 0.01. 4) Find ways to promote and develop the implementation of large-scale agricultural policy To practice in the area of Udon Thani, found more than 8 methods.

Keywords : 1. Factors Affecting the Success 2. Policy Implementation 3. The Large Agricultural Policy

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยมีการทำการเกษตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผลผลิตทางการเกษตรใช้เพื่อบริโภคในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ ในปัจจุบันการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศดำเนินไปอย่างเข้มข้น รวมไปถึงปัญหาการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า ส่งผลให้กำลังซื้อผลผลิตลดลงและผลดังกล่าวส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรโดยตรง และนอกจากนี้เกษตรกรไทยยังต้องประสบกับปัญหาทั้งด้านการผลิตและการตลาดทำให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการดูแลช่วยเหลือเกษตรกรเร่งดำเนินนโยบายด้านการปฏิรูปการเกษตรของประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนภาคเกษตรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและหนึ่งในการดำเนินนโยบายที่สำคัญคือ นโยบายเกษตรแปลงใหญ่ ที่มุ่งเน้นการรวมกลุ่มเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ในการผลิต (โสภณรัตน์ จันทรัตน์ และคณะ, 2562 : 1-4)

นโยบายเกษตรแปลงใหญ่ในประเทศไทยได้มีการดำเนินงานตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2559 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งในการส่งเสริมการดำเนินการเกษตรแปลงใหญ่ในช่วงแรกนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 9 เขต ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 77 จังหวัด เป็นการส่งเสริมในพื้นที่นำร่อง จำนวน 9 ประเภทสินค้าเกษตร ได้แก่ ข้าว พืชไร่ ไม้ยืนต้น ผัก/สมุนไพร ไม้ผล หม่อน กัญชง กล้วยไม้ ปศุสัตว์ และประมง โดยพื้นที่แปลงใหญ่ต้นแบบได้กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย รวมทั้งหมด 600 แปลง จำนวน 32 ชนิดสินค้า และมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น จำนวน 96,554 ราย จากผลการดำเนินงานตามนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ พบว่า สามารถลดต้นทุนการผลิตให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และเพิ่มปริมาณผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 รวมถึงการเพิ่ม

ช่องทางและอำนาจต่อรองทางการตลาดได้ดียิ่งขึ้น ตามเป้าหมายนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ตั้งไว้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560 : 54)

ในส่วนของจังหวัดอุดรธานีมีการส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 จนถึงปัจจุบัน มีการส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตร 14 ประเภท ได้แก่ ข้าว อ้อยมันสำปะหลังยางพารา พืชผักไม้ดอกไม้ประดับมะม่วงกล้วยหอมทองหม่อนไหมโคเนื้อโคนมกระบือปลานิล และปลาตุ๋กโดยพื้นที่แปลงใหญ่กระจายอยู่ในทั้ง 20 อำเภอของจังหวัดอุดรธานี รวมทั้งหมดจำนวน 159 แปลง 14 ชนิดสินค้า และมีพื้นที่ทั้งหมด 139,077 ไร่/2,375 ตำบล/640 กระจัง เกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 11,973 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561 : 25) ซึ่งจากผลการดำเนินการส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ปี พ.ศ. 2559-2561 ที่ผ่านมาได้ทำการถอดบทเรียนจากผลการดำเนินการและสามารถจำแนกข้อดีจากการเข้าไปส่งเสริมนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ได้ดังนี้ 1) ประเด็นด้านเกษตรกร พบว่า การส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ทำให้เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน พุดคุยทำความเข้าใจรวมถึงแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการผลิตสินค้ามากขึ้น ซึ่งต่างจากเดิมที่มีการทำการผลิตแบบตัวใครตัวมัน 2) ประเด็นด้านการผลิต พบว่า ศักยภาพในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น ทั้งในแง่ของเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต และเทคนิคที่ใช้ในการทำการผลิตทำให้ผลผลิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นรวมถึงการลดต้นทุนการผลิตสินค้า ทั้งจากการรวมกลุ่มการซื้อปัจจัยการผลิตในปริมาณมากและการที่มีการนำเทคโนโลยีในการวิเคราะห์สภาพดินมาใช้เพื่อเป็นตัวช่วยในการกำหนดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีในแต่ละพื้นที่ ทำให้เกษตรกรสามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนในการผลิตอีกด้วย 3) ประเด็นด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า เมื่อมีการเข้าไปส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะให้คำแนะนำและความรู้ในการทำการตลาดสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกร รวมทั้งช่วยอำนวยความสะดวกในการทำการตลาด ส่งผลให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าได้ในราคาและปริมาณที่ต้องการ 4) ประเด็นด้านการจัดการทรัพยากร พบว่า เมื่อมีการเข้าไปส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่ ส่งผลให้เกษตรกรมีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นทั้งจากการลดการใช้สารเคมีและการลดการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งนอกจากส่งผลดีต่อสภาพแวดล้อมแล้วยังส่งผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภคอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินงานตามนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีประสบผลสำเร็จจำนวน 2 แห่งโดยแห่งแรกคือแปลงใหญ่ต้นแบบดีเด่นตำบลเชียงเพ็ง อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ได้รับรางวัลแปลงใหญ่ต้นแบบดีเด่น ระดับประเทศ ประจำปี 2560 และแปลงใหญ่ข้าวพระราชรัฐ (เกษตรสมัยใหม่) ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 ในการประกวดแปลงใหญ่ดีเด่นระดับเขตในปี พ.ศ. 2561 (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี, 2561 : 16)

ดังนั้น จากผลการดำเนินงานและสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล

สารสนเทศสภาพการดำเนินงานตามนโยบาย ปัจจัยมีส่งผลต่อการดำเนินงานและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้จะนำไปสู่การดำเนินงานที่ในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และขยายผลไปยังพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อผลประโยชน์ของเกษตรกรต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
- 2.2 เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
- 2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
- 2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและการพัฒนาการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
- 3.2 ทำให้ทราบระดับความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
- 3.3 ทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
- 3.4 ได้แนวทางการส่งเสริมและการพัฒนาการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมโดยใช้ทั้งระเบียบวิธีเชิงปริมาณ และระเบียบวิธีการเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ และระดับความสำเร็จของการปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เป็นรูปแบบการวิจัยใช้ระเบียบวิธีการเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิกเกษตรแปลงใหญ่ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ใน

พื้นที่อำเภอภูคุดจับและอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 308 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ชนิดสำรวจรายการและชนิดประเมินค่ามี 5 ระดับ การหาคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษา แล้วนำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index-CVI) ได้ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1 และทำการหาค่าความน่าเชื่อถือ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha's coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ที่ 0.857 ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล 1)การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ระดับความสำเร็จ และปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2)การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีโดยใช้สถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และใช้การวิเคราะห์ปัจจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (กริช แร่งสูงเนิน, 2554 : 66) 3)วิเคราะห์ผลด้วยการใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลค่าทางสถิติ และเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ระยะที่ 2 เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและการพัฒนาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เป็นรูปแบบการวิจัยใช้ระเบียบวิธีการเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 16 คน ได้แก่ 1)หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและการพัฒนาการผลิตสำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี จำนวน 1 คน 2)เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด จำนวน 1 คน 3)เกษตรอำเภอ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ระดับอำเภอ จำนวน 4 คน 4)ประธานกลุ่ม/เกษตรกรผู้ที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การหาคุณภาพเครื่องมือสร้างเป็นข้อคำถามเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูล โดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบเนื้อหาและความสัมพันธ์ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นปรับปรุงตามคำแนะนำและเตรียมเอกสารสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ กับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย โดยผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ในการบรรยายข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ใช้ลักษณะการบรรยายข้อมูลเชิงวิเคราะห์ โดยการใช้พื้นฐานองค์ความรู้ที่ได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในงานวิจัยเป็นแนวทาง

5. ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีพบว่า ในภาพรวมปัจจัยภายในและภายนอกผลรวมเฉลี่ยภาพรวมตัวแปรอิสระ(ตัวแปรต้น) พบว่า อยู่ในระดับมาก(\bar{X} =4.05) พิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานและด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน(\bar{X} = 4.34) อันดับที่ 2 คือ สภาพแวดล้อมนโยบาย(\bar{X} = 4.24) อันดับที่ 3 คือ ด้านการดำเนินงาน และด้านเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ(\bar{X} = 4.14) อันดับที่ 4 คือ ด้านระยะเวลา(\bar{X} =3.91) อันดับที่ 5 คือ ด้านความพร้อมเพรียงของทรัพยากร(\bar{X} =3.69) และอันดับสุดท้าย คือ การสนับสนุนทรัพยากร(\bar{X} = 3.63) มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในรายด้านที่มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน	4.34	0.69	มาก
ด้านความพร้อมเพรียงของทรัพยากร	3.69	0.76	มาก
ด้านการดำเนินงาน	4.14	0.67	มาก
ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน	4.34	0.71	มาก
ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.14	0.63	มาก
ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	3.63	0.77	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมนโยบาย	4.24	0.85	มาก
ด้านระยะเวลา	3.91	0.66	มาก
รวม	4.05	0.72	มาก

5.2 ผลการศึกษาระดับความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก(\bar{X} =3.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ด้านการลดต้นทุนการผลิต(\bar{X} =4.20) อันดับที่ 2

คือ ด้านการเพิ่มผลผลิต($\bar{X}=4.07$) อันดับที่ 3 คือ ด้านการเชื่อมโยงด้านการตลาด($\bar{X}=4.00$) อันดับที่ 4 คือ ด้านการยกระดับคุณภาพผลผลิตสู่มาตรฐาน($\bar{X}=3.99$)และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการผลผลิต($\bar{X}=3.69$) มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จของการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี

ระดับความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในจังหวัดอุดรธานี	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการลดต้นทุนการผลิต	4.20	0.70	มาก
ด้านการเพิ่มผลผลิต	4.07	0.72	มาก
ด้านการยกระดับคุณภาพผลผลิตสู่มาตรฐาน	3.99	0.60	มาก
ด้านการเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการผลผลิต	3.69	1.04	มาก
ด้านการเชื่อมโยงด้านการตลาด	4.00	0.78	มาก
รวม	3.99	0.77	มาก

5.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พิจารณาโดยเรียงตามระดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทั้งหมดจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ 1)ด้านระยะเวลา($r=0.733$) 2)ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ($r=0.701$) ส่วนตัวแปรที่มีผลต่อผลสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ 1)ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน($r=0.696$) 2)ด้านสภาพแวดล้อมนโยบาย($r=0.694$) 3)ด้านการสนับสนุนทรัพยากร($r=0.670$) 4)การดำเนินงาน($r=0.652$) และ 5)การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน($r=0.554$) ในส่วนของตัวแปรที่ส่งผลต่อสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมีจำนวน 1 ตัวแปร คือ ความพร้อมเพียงของทรัพยากร($r=0.373$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติกับระดับความสำเร็จของการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี	ระดับความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	P-value	ระดับความสัมพันธ์
ปัจจัยภายใน			
1. ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน	0.554**	<0.01	ปานกลาง
2. ด้านความพร้อมเพรียงของทรัพยากร	0.373**	<0.01	ต่ำ
3. ด้านการดำเนินงาน	0.652**	<0.01	ปานกลาง
4. ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน	0.696**	<0.01	ปานกลาง
ปัจจัยภายนอก			
5. ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ	0.701**	<0.01	สูง
6. ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	0.670**	<0.01	ปานกลาง
7. ด้านสภาพแวดล้อมนโยบาย	0.694**	<0.01	ปานกลาง
8. ด้านระยะเวลา	0.733**	<0.01	สูง
รวม	0.634**	<0.01	ปานกลาง

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

5.4 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมและการพัฒนาการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า มีแนวทางในการพัฒนาการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกเกษตรแปลงใหญ่สามารถพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานได้ ปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด จำนวน 8 ประเด็น ดังนี้ 1)ด้านระยะเวลา ควรมีการกำหนดห้วงระยะเวลาตามชนิดของพืชที่เกษตรกรทำการเพาะปลูกกำหนดเวลาเร่งด่วนหรือเวลา กิจกรรมที่สำคัญ และควรแจ้งให้เกษตรกรรับทราบกำหนดการล่วงหน้า มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 2)ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ควรแสดงเจตจำนงเพื่อชี้แจงให้เกษตรกรเข้าใจโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่อยู่ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนใน ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งมี

จุดมุ่งหมายที่ต้องการส่งเสริมให้เกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี มีการรวมกลุ่มกันผลิตรวมกลุ่มกันขาย รวมกลุ่มบริการจัดการและมีตลาดรองรับที่แน่นอน ส่งเสริมให้เกษตรกร 3)ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้และความเข้าใจในโครงการเกษตรแปลงใหญ่ด้วยการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ความสามารถในการทำงานโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่นอกจากนี้ควรมีการให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีความตั้งใจ ขยันขันแข็งในการทำงานเพื่อเป็นกำลังใจ ให้ทำงานตามโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย 4)ด้านสภาพแวดล้อม นโยบาย ในการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลควรพิจารณาหาประเภทสินค้าที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ในสภาพพื้นที่นั้น และมีการปรับสภาพพื้นดินก่อนทำการเพาะปลูก ทั้งนี้ควรมีมาตรการประกันราคาผลผลิตที่ออกสู่ท้องตลาดเพื่อสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นแก่เกษตรกร 5)ด้านการสนับสนุนทรัพยากร หน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ควรได้รับการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จากภาครัฐบาล ได้รับการจัดสรร งบประมาณ การสนับสนุนด้านกำลังเจ้าหน้าที่ รวมทั้งเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ใหม่ๆ ที่ได้รับจากภาครัฐอย่างเพียงพอ 6)ด้านการดำเนินงาน พบว่า ควรมีการตั้งทีมงาน เพื่อการสร้างการรับรู้ และการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อเป็นสมาชิกเกษตรแปลงใหญ่ การกำหนดพื้นที่เป้าหมายและจัดทำแผนที่รายแปลงให้แก่สมาชิกเกษตรแปลงใหญ่การดำเนินการด้านการพัฒนาผู้จัดการแปลงและพัฒนาเกษตรกรทางภาคประชาชน อยากรให้ทางรัฐบาลเพิ่มราคาผลผลิตทางการเกษตรให้มีราคาสูงขึ้นกว่านี้ และประกันราคาของผลผลิตให้ยังยืนการกำหนดแผนปฏิบัติการร่วมกันทั้งผู้จัดการแปลงและเกษตรกร และส่งเสริมสินค้าเกษตรกรให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นส่งเสริมสินค้าปลอดสารพิษเพื่อผู้บริโภคสุขภาพของลูก้าภาครัฐ ประกันราคาสินค้าการเกษตรอย่างมั่นคงและยังยืนรวมถึงการประชาสัมพันธ์ ติดตาม และประเมินผลโครงการเกษตรแปลงใหญ่ 7)ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน หัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบควรพิจารณาการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของเจ้าหน้าที่และตามความถนัดต้องอ่านคนได้ใช้คนเป็นไม่มองข้ามความบกพร่องของตนเองและความบกพร่องของลูกน้อง ต้องศึกษาทำความเข้าใจพื้นฐานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้รู้ว่าแต่ละคนมีความรู้ ความรับผิดชอบ และแรงจูงใจซึ่งเป็นศักยภาพส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างไรเพราะมีผลต่อบทบาทการติดตามดูแลและการให้ความช่วยเหลือ ที่สำคัญอีกอย่าง คือ ต้องศึกษาเทคนิคการมอบหมายงานให้ถ่องแท้ 8)ความพร้อมเพรียงของทรัพยากร หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ให้มีการฝึกอบรมสัมมนา พัฒนาศักยภาพ เจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้พร้อมทั้งพัฒนาการดำเนินงานเกษตรแปลงใหญ่แก่สมาชิกมีจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการสนับสนุนเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ในการทำงานโครงการเกษตรแปลงใหญ่ควรจัดหา

เครื่องมือ-อุปกรณ์ ในการดำเนินงานโครงการเกษตรแปลงใหญ่ให้สะดวกและเพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกรวมถึงการแนะนำและจัดหาแหล่งทุนให้แก่เกษตรกรเพื่อใช้ในการดำเนินการผลิตสินค้าให้ได้อย่างต่อเนื่อง

6. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี มีประเด็นที่นำมาสู่การอภิปรายผลดังนี้

6.1 ระดับความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จากการสรุปผลการศึกษาระดับความสำเร็จของการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีโดยใช้ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในภาพรวมพบว่า ระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยระดับความสำเร็จของการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ด้านการลดต้นทุนการผลิตด้านการเพิ่มผลผลิต ด้านการเชื่อมโยงด้านการตลาด ด้านการยกระดับคุณภาพผลผลิตสู่มาตรฐานและด้านการเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการผลผลิตที่แสดงถึงผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ให้ความสำคัญ กับปัจจัยภายในและด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการดำเนินงานและด้านความพร้อมเพียงของทรัพยากรและให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมนโยบายด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการด้านระยะเวลา และด้านการสนับสนุนทรัพยากรซึ่งสอดคล้องกับ กล้า ทองขาว (2548 : 66-67) ที่ได้รับไปถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ 1)ชุดตัวแปรด้านเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบาย 2)ชุดตัวแปรกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน 3)ชุดตัวแปรสมรรถนะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 4)ชุดตัวแปรมาตรการสนับสนุนจากส่วนกลางและท้องถิ่น 5)ชุดตัวแปรมาตรการกำกับ ตรวจสอบประเมินผล และการกระตุ้นเสริมแรง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษางานวิจัยนี้

6.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีจากตัวแปรปัจจัยพยากรณ์ ทั้ง 8 ตัวแปร ตัวแปรที่ส่งผลต่อสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ 1)ด้านระยะเวลา($r=0.733$) 2)ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ($r=0.701$) ส่วนตัวแปรที่มีผลต่อผลสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ 1)ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน($r=0.696$) 2)ด้านสภาพแวดล้อมนโยบาย($r=0.694$) 3)ด้านการสนับสนุนทรัพยากร($r=0.670$) 4)การดำเนินงาน($r=0.652$) และ 5)การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน($r=0.554$) ในส่วนของตัวแปรที่ส่งผลต่อสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมีจำนวน 1 ตัวแปร

คือ ความพร้อมเพรียงของทรัพยากร ($r=0.373$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.01$) และเมื่อพิจารณาปัจจัยภายในด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการดำเนินงาน การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานและด้านความพร้อมเพรียงของทรัพยากรพบว่า มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.01$) จะเห็นได้ว่าปัจจัยภายใน 3 ปัจจัยแรกที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้แก่ 1) ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านการดำเนินงาน และ 3) ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน แสดงว่าปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับ Peter W.G. Morris (1994 : 87) ที่ได้ประมวลผลจากประสบการณ์การบริหารโครงการพัฒนาของรัฐทั้งในประเทศอังกฤษ และประเทศในเครือสหภาพยุโรป และได้ข้อสรุปว่าในการบริหารจัดการและวางกลยุทธ์ของโครงการขนาดใหญ่ ในตัวแบบเหล่านี้ Morris แบ่งตัวแปรในการจัดการเป็นกลุ่มปัจจัยออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ 1) การรับรู้สาระสำคัญของโครงการ 2) ปัจจัยภายนอก การเงินและเวลา 3) ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน และ 4) การดำเนินงานดังนั้นปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลถึงความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วยกันทั้งสิ้น สอดคล้องงานวิจัยของ จิรวิมล มงคล (2557 : 14) ที่ได้ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร พบว่า ทัศนคติของเกษตรกรและการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอส่งผลให้งานโครงการสามารถดำเนินไปได้

ส่วนตัวแปรด้านความพร้อมเพรียงของทรัพยากร นั้นผลการวิเคราะห์ที่ในภาพรวม พบว่าไม่มีอำนาจพยากรณ์ว่ามีผลต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยและในงานเขียนอื่นๆ ในงานเขียนของ วรเดช จันทรร (2548 : 34-38) การนำนโยบายไปปฏิบัติตามตัวแบบทางด้านการจัดการได้กล่าวถึงความสามารถของบุคลากรในองค์กรทั้งทางด้านการบริหาร และทางด้านเทคนิคการจัดการหากมีความพร้อมอย่างเพียงพอจะส่งผลต่อความสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังต้องมีความพร้อมขององค์กรทั้งทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ ว่ามีความสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วยเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแปรด้านความพร้อมเพรียงของทรัพยากรผลการวิเคราะห์ห่อออกมาแล้วไม่ได้มีผลต่อผลสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานีอาจเนื่องมาจาก ผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มประสบความสำเร็จแล้วซึ่งมีระบบการรวมกลุ่มการบริหารจัดการที่ดี มีศักยภาพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้รับการสนับสนุนด้านสินเชื่อรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ความพร้อมด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรอย่างเพียงพออยู่แล้ว จึงทำให้ไม่เห็นความสำคัญของความพร้อมเพรียงของทรัพยากรในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี ดังนั้นในความคิดเห็นของเกษตรกร จึงไม่ได้มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติจึงทำให้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

ขณะที่ปัจจัยภายนอกด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการด้านการสนับสนุนทรัพยากรด้านสภาพแวดล้อมนโยบาย และด้านระยะเวลาพบว่า มีผลต่อการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ($p\text{-value}<0.01$) แสดงให้เห็นว่า ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานที่รับผิดชอบ หากรับรู้และเข้าใจเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะดำเนินการแล้วได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรด้านสภาพแวดล้อมนโยบายที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานหรือไม่ส่งผลกระทบต่อที่ร้ายแรงแก่โครงการและด้านระยะเวลา ที่หน่วยงานกำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการเกษตรแปลงใหญ่ ซึ่งต้องอาศัยรอบเวลาของผลิตผลเกษตรที่เป็นสินค้าหลักของโครงการ หากกำหนดรอบเวลาที่สอดคล้องกับผลิตและสอดคล้องตามฤดูกาล ในการดำเนินงานย่อมส่งผลถึงระดับความสำเร็จของนโยบายได้อย่างดีซึ่งสอดคล้องกับ ศุภชัย ยาวะประภาส (2552 : 97) ที่ได้อธิบายกรอบแนวคิดของแวนมิเตอร์และแวนฮอร์น(Donald S. Van Meter and Carl E. Van Horn) ไว้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการในการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ตามกรอบนี้ คือ 1)วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย 2)ทรัพยากรนโยบาย 3)การสื่อสารระหว่างองค์กรต่างๆ 4)คุณลักษณะของหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการปฏิบัติ 5)สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองและ 6)คุณสมบัติของบุคคลที่รับผิดชอบทั้งนี้ด้วยความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวที่สัมพันธ์กันจึงส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบายที่ทุกหน่วยงานนำไปปฏิบัติ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย ควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาและปรับปรุงนโยบายเกษตรแปลงใหญ่รวมถึงนโยบายสาธารณะต่างๆ ของรัฐบาลให้เกิดความเหมาะสมคุ้มค่า อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาครัฐและประชาชนรวมถึงสอดคล้องกับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรผู้ทำระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2561-2564) อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของนโยบายสาธารณะ เพื่อการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืน

7.1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการศึกษาไปเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในทางวิชาการสำหรับผู้ที่สนใจและต้องการศึกษาข้อมูลการดำเนินนโยบายระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติรวมถึงรวบรวมผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเก็บเป็นฐานข้อมูลกลางสำหรับหน่วยงานนักวิชาการ เกษตรกรรวมถึงบุคคลทั่วไปที่สนใจได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการทำระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ประสบความสำเร็จ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานบูรณาการหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนทั่วไปและผู้ที่เกี่ยวข้องทำระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้รับทราบถึงข้อมูลนโยบาย แผนงาน และโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่มากยิ่งขึ้น

7.2.2 กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานบูรณาการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานภาคีภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและความร่วมมือทำให้เกิดการบูรณาการอย่างจริงจังเพื่อใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าประหยัดต่อขนาด และให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและภาครัฐ

7.2.3 เกษตรกรควรมุ่งมั่นพัฒนาความสามารถในการทำระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรมาประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรแปลงใหญ่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ยกย่องคุณภาพผลผลิตสู่มาตรฐาน การเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการผลผลิตรวมถึงการเชื่อมโยงด้านการตลาด เพิ่มมากขึ้น

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพื้นที่จังหวัดอื่นๆ เพราะอิทธิพล และบริบทของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันอาจส่งผลกระทบต่อระดับความสำเร็จของปัจจัยการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ไปปฏิบัติในระดับที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ กำหนดกลยุทธ์และแผนงาน หรือ กิจกรรมในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ รวมถึงก่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

7.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เพื่อให้เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการทำระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ประสบความสำเร็จว่ามีปัจจัยใดบ้างที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งทำให้สามารถนำข้อมูลไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ตามการดำเนินนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). รายงานการประเมินผล โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปีงบประมาณ 2560. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- _____. (2561). การปลูกผักสำหรับคนเมือง. กรุงเทพมหานคร : นิเวศธรรมดาการพิมพ์.

- กริช แรงสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- กล้า ทองขาว. (2548). การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ: แนวคิดทฤษฎีและแนวทางการดำเนินงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิรวุฒ มงคล. (2557). ความต้องการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเกษตรศาสตร์และสหกรณ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วเรช จันทรร. (2548). ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิก จำกัด.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. อุดรธานี : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี.
- โสภณรัตน์ จันทรัตน์ และคณะ (2562). ภูมิทัศน์ภาคเกษตรไทย จะพลิกโฉมอย่างไรสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน?. งานสัมมนาวิชาการประจำปี 2562 ของธนาคารแห่งประเทศไทย ณ โรงแรม Centara Grand at Central World กรุงเทพมหานคร. 30 กันยายน-1 ตุลาคม 2562. 1-4.
- Peter W.G. Morris. (1994). *The management of projects*. London : Thomas Telford Services.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุขุมวิทย์ ไสยโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร.จินตนา กำแพงศิริชัย อาจารย์ผู้ช่วยสอนประจำสาขา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้การกำกับดูแล ให้คำแนะนำปรึกษาในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา การแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความทุ่มเทเอาใจใส่ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ทำวิจัยด้วยดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบและผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาให้คำแนะนำ เสนอข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วย ตรวจแก้ไขงานวิจัยให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นายสมศักดิ์ พิมพ์โคตร หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี เกษตรอำเภอนองวัวขอ เกษตรอำเภอกุดจับ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ระดับจังหวัด และระดับอำเภอทุกท่าน ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ และให้ข้อมูล รวมถึงคำแนะนำ ด้วยดีมาโดยตลอด ขอขอบเพื่อนๆ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและ ให้กำลังใจสำหรับประโยชน์และคุณค่าอันปการที่เกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย